

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 vtrum religioso teneantur ad omnia consilia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

gio antonomasice sumpta. Et similiter aliquis perfectionis status est, quia in exercitio ad perfectionem consistit, ut status religiosorum antonomasice nuncupatorum. Et quoniam a proximitate hominis exercitii ad ipsam perfectionem ex sui initio, quod est holocaustum hominis, precipue apparet, quia homini holocaustum mancipatum hominis Deo, quod est professio...

Hom. 20. inter med. & finem.

Q. 84. ar. 2.

Q. 84. ar. 1. ad 1. & ar. 4. ad 1. & 2.

Q. 84. ar. 5.

Hom. 8. in Marth. aliquantulum a med. to. 3.

ne religionem inchoante sit, maxime proximum est vniuersi charitatis ad Deum. idcirco auctor in litera ex illa vniuersa conclusio ista, ut argum obicit, sed approximatione ad istam. Et per hoc inferit religionem nominare statum perfectionis, non formaliter, sed accessiue.

In eodem articulo primo in ratione ad tertium, duo nota. Primum, cum legis quod religio nominat statum perfectionis ex intentione finis, non propterea concipias intentionem perfectionis ut finis, sufficere ad statum perfectionis, quasi omnes tendentes ad perfectionem ut finem sunt in statu perfectionis: hoc enim falsissimum est.

Plus enim ad perfectionem statum requiritur, ut patet ex supradictis de statibus. Sed auctor hoc in loco modum docet, quo status religionis dicitur perfectionis, quia scilicet est perfectionis, ut finis ad quem tendit, & non est perfectionis ut formae, aut ut effectus. Secundum, cum ibidem legis, in religione quosdam incipientes, & quosdam proficientes, distingue quod dupliciter in gradus sumi possunt, vel simpliciter, vel in genere tali. Et distinctio horum graduum simpliciter in incipientes, proficientes, & perfectos, attenditur secundum charitatis progressum, ut superius patet. Et sic in ecclesia Dei quidam dicitur simpliciter incipientes, quidam proficientes, quidam perfecti. Distinctio vero horum graduum in genere, intelligitur secundum illius generis latitudinem: & non dicitur tales simpliciter, sed in tali genere, pura, in religione incipientes, vel in tali religione, pura, solitaria, incipientes, aut proficientes, aut perfecti. Et cum hac distinctione omnia clare consonant.

In eodem articulo in ratione ad quartum aduerte, quod religio est penitentiae locus eminenter, quoniam, ut in litera dicitur, exclusio impedimentorum perfectae charitatis, eminenter continet exclusionem occasionis peccandi, in qua consistit vera penitentia. Non enim sufficit peccata deestari, sed oportet occasionem peccandi praecidere, si vera penitentiae opera datur. Ablatis autem peccatis, & occasionibus peccandi, et si ablata sint impedimenta charitatis, non propterea ablata sunt impedimenta perfectae charitatis. Sed contra ablatis impedimentis perfectae charitatis, sublata sunt impedimenta charitatis, quae sunt peccata, & occasiones peccandi. Et quia religio tollendis impedimentis perfectae charitatis vacat, ideo religio eminenter est penitentiae locus, non sicut Sol est eminenter calidus: sed sicut homo est excellenter habens vitam, & sensum.

Super Questionibus 186. Articulus 1. Item Nar. 2. eiusdem q. 136. perspicere quomodo littera procedat proponendo timentem modo quo aliquid spectat ad perfectionem...

tate ut fiat perfectus, non in ipso tempore, quo tradidit bona sua pauperibus, sicut omnino perfectus, sed ex illa die incipit speculatio Dei adducere eum ad omnes virtutes. Et hoc modo in religione non omnes sunt perfecti, sed quidam incipientes, quidam proficientes.

Ad quartum dicendum, quod religionis status principatur et institutus ad perfectionem ad ipsam dicitur per quadam exercitia, quibus tolluntur impedimenta perfectae charitatis. Sublatis autem impedimentis perfectae charitatis, multo magis excluduntur occasiones peccandi, per quod totaliter tollitur charitas. Unde cum ad penitentiam pertinetur causas peccatorum excidere, ex consequenti status religionis est convenientissimus penitentiae locus. Unde in decretis 33. & 92. c. admonere, constituitur eisdem, quod vixit occiderat, ut potius monasterium ingrediatur, quod dicit esse melius & leuius, quam quod penitentiam publicam agat remanens in seculo.

ARTICULVS II. Virum qualibet religiosus tenetur ad omnia consilia. Ad secundum sic procedit. Vt quilibet religiosus tenetur ad omnia consilia. Quicumque enim proficitur statum perfectionis, ergo quilibet religiosus tenetur ad omnia consilia, quae ad perfectionem statum pertinent.

Preter Greg. dicitur super Ezechiel quod ille qui pretens seculi delerit, & agit omnia bona, quae valet, quasi iam Aegypto derelicto, tenentia ad perfectionem. Assimilatur enim ad illa dumtaxat consilia, quae determinata sunt in regulae suae professionis. Probatio vniuersae est, quod circa haec dicitur dubium vnum, an cum in hac vita tenetur religiosus, seu peccator, ad ea conuenienter vinculo & peccato culpe mortalis: an de vinculo in determinate. Et est ratio dubij, quoniam conuenienter tale peccatum importat peccatum mortale in regula taxata, non importat peccatum mortale in eodem, & non determinat ad mortale, vel vinculo nihil obstat litera, si gratia materie modo vinculo illi, modo de veniali. Insuper autem dicitur quod mortalem transgressionem, vel omnimodam in operado o bonum, quod quis potest operari, per quod omnes ad vnumque profectum sic tenentur, re sine peccato aliquo modo illi...

Est si quidem hic duplex dubij. Primum An oēs teneant hęc intentionē proficiendi in charitate vsq; ad perfectam charitatē. & simul hęc intentionem faciendi oē opus bonum sibi possibile. Secundum est, An contemnens hinc intentiones, & executiones, peccet mortaliter. Est autē primi dubij rō, quia p parte affirmatiua sonat

litera præfens, dum dicit, q oēs aliquantulacumq; ad hoc tenent, & q sine peccato vitatur executio vtriusque profectus, dummodo desit contemptus. Ex hoc n. q; expicit contemptus, potest requiri intentionē. Contemptus n. intentionē tollit, & econtra omisio intentionis contemptū ponit. Pro parte autē negatiua est, quia ex hoc nouus laqueus incipitur animabus. Multi n. sunt boni viri, q non intendunt operā dare vt perfectā habeant charitatē, sed sufficit eis si intēdāt seruare pcepta obligantia ad mortale, iuxta verbū Dñi. Si vis ad vitā ingredi, serua mandata. Et similiter non intēdunt omne quod pñt, etiā iuxta sui conditionē status, bonū facere. Secūdi autē dubij rō est Nam pro parte affirmatiua est quia cōtempus ex suo gñe est peccatū mortale. Pro negatiua vero, q; huiusmodi contemptus pro tanto in litera ponitur peccatū, pro quanto p ipsū firmatur animus cōtra spirituales profectus. Sed firmare animū cōtra spirituales profectus nō est peccatū mortale, vt patet de illo q; iurat se nō mutaturum aut fidelissimū amplius. Talis n. firmat animū cōtra spirituales profectus, & tamen non peccat mortaliter, vt supra dictum fuit.

Ad euidentiā horum consideranda sunt hic tria interueniētia. Primum est, executio: scilicet, intentio: tertium, contemptus. Et de executione quidē tam interioris, q; exterioris profectus in hoc, vel illo singulari actu, seu opere occurrente, consistit q; si omittatur, nō propterea peccatū a quolibet omittente incurritur, vt clare in litera dī. Vnde non peccat, etiam venialiter, potens dare elemosynam, si occurrenti huic pauperi non dat, & sic de alijs q; ad singulare hoc nulla lege stringit. De intentione vero, quā quis intēdit non proficere in charitate, aut bonis operib; sed solum pcepta diuina seruare cōi modo, dicendum est, q; huiusmodi intentio peccatū est: quia firmando quis animū cōtra spirituales profectus, ponit iniquitātē in se esse, obicem directē Spiritui sancto. Non est tū peccatū mortale: quia infra limites pceptorum cōmuni modo seruandorum sistendo, saluatur dilectio Dei super omnia, & intētio progressus ad vitam æternam, ac per hoc est perfectissimæ charitatis tanq; finis. Charitas enim vix maxime perficitur in ingressu patriæ, & multorum bonorū operum tanquā medicorum necessariorum ad cōseruandā charitatē, & eundū

exercitium præbet in eremo: sed deserere saculum, specialiter pertinet ad religiosos. ergo etiam eorum est agere omnia bona q; valent: & ita uiderur, quod quilibet eorum teneatur ad omnia consilia implenda.

¶ 3. Præter si non requiritur ad statum perfectionis, q; aliquis omnia consilia impleat, sufficiens esse vñ, si quædam consilia impleat: sed hoc falsum est, quia multi in seculari vita existentes aliqua consilia implent, ut patet de his qui continentia seruant. ergo uiderur q; quilibet religiosus, qui est in statu perfectionis, teneatur ad omnia q; sunt perfectionis: huiusmodi autem sunt omnia consilia.

SED CONTRA. Ad ea q; sunt supererogationis, non tenetur aliquis nisi ex propria obligatione: sed non quilibet religiosus obligat se ad omnia, sed ad aliqua determinata, quidam ad hæc, quidam ad illa. non ergo omnes tenentur ad omnia.

RESPON. Dicendum, q; ad perfectionem aliquid pertinet tripliciter. Vno modo, essentialiter: & sic, sicut supra dictū ē, q; ad perfectionē pertinet perfecta obedientia pceptorum charitatis. Alio modo, ad perfectionem pertinet aliquid cōsequenter: sicut illa quæ consequuntur ex perfectione charitatis, puta, q; aliquis maledicenti benedicat, & alia huiusmodi impleat, quæ cū sū preparatiōe animi sūnt in pcepto, vt. si impleantur qñ necessitas requirit, tñ ex superabundantia charitatis, pcedit, q; etiam præter necessitatē tñ quæ talia impleantur. Tertio modo pertinet aliquid ad p-

ad patriam. De contemptu autē scito, q; vt auctor in quest. de veritate q. 15. ar. 5. ad 2m dicit: Non omnis contemptus facit peccatum mortale, sed solum contemptus Dei. Et propterea si in proposito contemptus interuenit non peccatorum, sed cōsiliorum Dei, qñ in ipsi contemnitur Deus consiliis, sicut contemnendo pcepta continentur Deis dei piens: ideo peccatū mortale esset ex contemptu consiliorū, cōsilia aut profectum charitatis omittente. Interuenit autē talis contemptus, qñ homo refugit subijcō sibi diuini vt cōsilijs, & profectus charitatis vt per ectioni vitæ. Contemptus n. Dei est nolle subijci diuina regula, quod hic manifeste accideret. Si q; autē spirituale profectū & diuina consilia vt profectū a Deo ordinata, reueret, sed quia nō obligat ad illa, & nō sunt necessaria ad salutē, non vult illa amplecti, & nihil fecit de illis pro fe, talis nō cōtēnit Deū, sed potius operū executionē ac p hoc nō peccat mortaliter ex hinc incuria deliberrara, q; nonnullus cōtēptus est, omittēdo intentionē & executionē profectus spirituales, & operū bonorū quæ possēt facere. Et p hoc patet solū vtriusq; dubij.

¶ Ad obiecta autē primi dubij respondendo dī, q; ex hoc, q; in litera exprimitur contemptus, non hñ omisio intentionis sit peccatū: qñ omisio intentionis potest ex alia causa quam ex contemptu procedere. Similiter ex hoc q; tenentur omnes aliquo modo habere in intentionem profectus, nō ponēdo obicē Spiritui sancto nō iacet nou' laqueus animabus, vt patet.

¶ Ad obiecta vero secundi dubij dicitur, quod licet contemptus Dei sit ex suo genere peccatū mortale, & hic solus apud theologos videtur appellari simpliciter contemptus, cum distinguitur peccare ex contemptu contra peccare ex infirmitate, aut ignorantia: contemptus tamen secundum quid (qualis est contemptus operationis exercendæ) non est ex suo genere peccatū mortale. Et quia contemptus Dei importat non solum contemptum Dei in seipso, sed in suis pceptis a consilijs, legibusque ac regulis ministrorum suorum, qui sunt Ecclesiæ prelati: ideo iuxta huiusmodi contemptum presentiam, vel absentiam peccatum mortale ex contemptu iudicandum vel excusandum est. Ex eo autem quod in litera vnicus effectus contemptus apponitur, scilicet firmitas animi contra spirituales profectus, non habetur quod in hoc effectu consistat contemptus, aut contemptus culpa: sed solum quod huiusmodi firmitas comitatur contemptum. Cum hoc autem fiat & contemptus sit peccatum mortale, & quod huiusmodi firmitas, si aliunde quam ex contemptu proueniat, non est peccatū mortale, quamuis semper sit peccatum.

AD PRIMVM ergo dicendū, q; ille q; transit ad religionē, nō profitetur se esse perfectum, sed profitetur se adhibere studium ad perfectionem consequendam: sicut etiā qui intrat scholas, non profitetur se scientem, sed profitetur se studentem ad scientiam acquirendam. Vnde sicut Aug. dicit s. * de ciu. Dei. Pythagoras noluit se sapientē profiteri, sed sapientiæ amato-

Ar. preced.

lib. 8. c. 2. non a multis a pri.

Super

¶ Super Questionis
186 Articulum ter-
tium.

IN art. 3. eiusdem
quæst. in respon-
sione ad quartum, du-
bium occurrit circa
illud, Bona tempora-
lia impedimenta
sunt ad speculationem.
Nam bona tem-
poralia sunt ad se-
licitatem speculati-
uam. Pauper enim im-
peditur a contem-
platione, dum oportet
eum sollicitum esse
circa oportuna ad
victum.

Q. 184. ar. 3.
ad 3.

¶ Ad hoc dicitur,
quod felicitas specu-
lariua dupliciter cõ-
sideratur, vel secun-
dum se, vel in tali
subiecto, scilicet ho-
mine. Et si confide-
ratur secundum se,
impeditur & a tem-
poralibus bonis, &
ab ipsius hominis cõ-
ditione, quæ eget ci-
bo, potu, somno, ge-
te, & huiusmodi.
Nam hæc omnia a
contemplatione ab-
ducunt animam, vt
experimur cõtinue.
Si verò consideratur
felicitas contempla-
tiua, vt est hominis,
sic bona temporalia
sunt necessaria non
vt eligenda propter
contemplationem di-
recte, sed vt conse-
quentia ex neces-
sitate materiæ, scilicet
hominis. Ad vitam
quippe speculantis
hominis conseruan-
dam eligenda occur-
runt temporalia: &
propterea q̄to pau-
ciora, sufficientia ta-
men eliguntur, tan-
to minus contempla-
tio impeditur.

Inf. artic. 4.
corp. & ad
primum. Et
opus 8. c. 7.
& 8.

Gl. inter li-
nearis ibi.

Gl. inter li-
nearis ibi.

¶ In eadem respon-
sione ad quartum,
collata cum respon-
sione ad quintum,
dubium occurrit cir-
ca illud, Diuitiæ ha-
bitæ per se natæ sunt
perfectionem chari-
tatis impedire: quia
se natæ sunt p̄ se cha-
ritatis perfectionem
impedire, ergo com-
muniter loquendū,
in omni homine na-
tæ sunt charitatis p̄-
fectionem impedire.
Quod enim conue-
nit per se, conuenit
aut omni, aut in plu-
ribus saltē. Tunc vl-
tra, Natæ sunt perfec-
tionē charitatis im-
pedire, in omni ho-

rem. Et ideo religiosus non est
transgressor professionis, si nō
sit perfectus, sed solū contem-
nat ad perfectionem tendere.

Ad secundum dicendum, q̄
sicut diligere Deū ex toto cor-
de tenentur oēs, est tñ aliqua
totalitas perfectionis, q̄ sine pec-
cato prætermitti non pōt: alia
autē q̄ sine peccato prætermittit,
dum tñ desit contemptus, ut si
pra dictum est. ¶ ita etiam oēs
tam religiosi, q̄ seculares tenent
aliquahter facere quicquid bo-
ni pōt Omnibus. n. cõiter dicit
Eccl. 9. quodcunq; pōt manus
tua instanter operare. Est tñ ali-
quis modus hoc pceptū imple-
di, quo peccatum vitatur, s. si
homo faciat qd potest, s. m qd
requirit conditio sui status, dū-
modo cõtēptus nō adsit agēdi
meliora, per quē anim⁹ firmat
contra spirituales profectum.

Ad tertium dicendum, quod
quædam consilia sunt, q̄ si præ-
termitterent, tota vita hois im-
plicaret negotiis secularib. pu-
ta, si quis haberet proprium, vel
matrimonio uteretur, aut aliqd
huiusmodi faceret qd pertinet
ad essentialia vota religionis: &
ideo ad omnia talia cõsilia ob-
seruanda religiosi tenent. Sunt
autē quædam consilia de quibus-
dam meliorib. particularib. acti-
bus, quæ p̄termitti possunt abs-
que hoc, q̄ vita hominis secul-
laribus actibus implicetur: un-
de non oportet, quod ad om-
nia talia religiosi teneantur.

ARTICVLVS III.

¶ Vtrum paupertas requiratur ad per-
fectionem religionis.

AD TERTIVM sic procedit.
Vt q̄ paupertas nō requi-
ratur ad p̄fectionē religionis.
Non enim v̄ ad statum perfec-
tionis p̄tinere illud qd illicite
fit: sed q̄ homo oia sua relin-
quat, v̄ esse illicitum. Apostol⁹
enim 2. ad Cor. 8. dat formā si-
delib. elemosynas faciendi, di-
cens. Si voluntas prompta est,
s. m illud qd habet, accepta est, i.
ut necessaria retineatis. & po-
stea subdit: Non. n. ut alijs sit re-
missio, nobis autē tribulario. gl. *
id est paupertas. & sup illud 1. ad
Thim. 6. Habentes alimenta, &
quib. regamur dicit q̄ gl. Et si ni-
hil intulerimus, vel ablaturi si-
mus, non tñ omnino abjicien-
da sunt hæc p̄alia. ergo v̄ quod
voluntaria paupertas nō requi-
rat ad perfectionem religionis.

F 2 Præ. Quicquid se exponit
periculo, peccat: sed ille q̄ oib⁹
suis relictis, voluntaria pauper-
tate scaturit, exponit se pericu-
lo, & t̄ sp̄iali (s. m illud Prou. 30.
ne forte egeat compulsiuiter fu-
rer, & periurē nomē Dei mei,
& Eccl. 27. pp inopiā multi de-
liquerunt) & t̄ corporali. d. n.
Eccl. 7. Sicut protegit sapientia
sic protegit & pecunia. & Phil.
dicit in 4. * Ethic. q̄ v̄ quædam
p̄ditio ipsius hominis esse cor-
ruptio diuitiarum, quia per has
homo uiuit. ergo ut q̄ volun-
taria paupertas non requiratur
ad p̄fectionem religionis. v̄
¶ 3 Præ. Virtus in medio cõ-
stitit, ut d. n. 2. * Eth. sed ille qui
oia dimittit per uoluntaria pau-
pertatē, non v̄ in medio cõ-
sistere, sed magis in extremo.
ergo non agit uirtuose: & ita hoc
non p̄tinet ad uitæ perfectionē.

G ¶ 4 Præ. Vltima perfectio hois
in beatitudine consistit: sed di-
uitiæ cõferunt ad beatitudinē
d. n. Eccl. 13. Beatus diues,
qui inuenit se sine macula. &
Phil. dicit in 1. * Eth. q̄ organicæ
diuitiæ deseruiunt ad felicitatē:
ergo uoluntaria paupertas nō re-
quirat ad p̄fectionē religionis.

H ¶ 5 Præ. Status episcopatus est
perfectior, quàm status religio-
nis: sed episcopi possunt pro-
prium habere, ut supra * habi-
tum est. ergo & religiosi.

I ¶ 6 Præ. Dare elemosinā est
opus maxime Deo acceptū, &
sicut Chry. dicit, medicamentū,
quod maxime in penitētia ope-
ratur: sed paupertas excludit de-
mosynarum largitionem. ergo
v̄ q̄ paupertas ad perfectionem
religionis non pertinet.

K **S**ED CONTRA est, qd Greg. di-
cit 2. * Moral. Sunt nonnulli im-
piorū, q̄ ad cõprehendendū cel-
men perfectionis accincti, dñi
tiora interius appetunt, exteri-
cūta derelinquunt: sed accin-
ad cõprehendendū culmē per-
fectionis, p̄prie pertinet ad reli-
giosos, ut dicitur est. ¶ ergo eis cõ-
petit ut per uoluntaria pauper-
tate cūcta exteriora derelinquant.

RESPON. Dicendum, q̄ sicut
supra dictū est, * status religio-
nis est quoddam exercitium, & di-
sciplina, per quā peruenerunt ad
perfectionē charitatis. Ad quē
quidē necessarium est, q̄ alijs
affectum suum totaliter abstra-
hat a reb. mūdānis. Dicit enim
August. in 10. * confel. ad Deū
loquens. Minus te amat, qui re-
ctū aliqd amat, quod nō p̄prie
te amat. Vnde in lib. 3. 79. dicit